

[Undervisningsministeren.]

Det førstnævnte af de to lovforslag indeholder nogle ændringer af lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen med senere ændringer. Dette lovforslag omfatter bl. a. en udvidelse af folkeskolens område, som er baggrunden for, at lov nr. 62 om højere almenskoler af 24. april 1903, der indeholder reglerne om den nuværende eksamensmellemskole, om den nuværende 1-årige realklasse samt om gymnasiet, ved det andet af de to lovforslag foreslås afløst af en lov om gymnasieskoler, hvori man i første række har optaget regler for det foreslåede 4-årige gymnasium, medens der med hensyn til de hovedskoleklasser og den 2-årige realafdeling, som gymnasieskolerne efter forslaget fremtidig vil omfatte foruden selve gymnasieklasserne, hovedsagelig henvises til de bestemmelser, som foreslås fastsat herom i folkeskoleloven.

Lovforslagene er ledsaget af udførlige bemærkninger, hvorfor jeg her kun skal omtale nogle hovedpunkter med hensyn til baggrunden for de foreslåede ændringer af vor skoleordning samt de væsentligste bestemmelser i de to lovforslag.

Den nuværende skoleordning er fastsat i almenskoleloven af 1903 og folkeskoleloven af 1937. Ved almenskoleloven indførtes den gældende ordning for eksamensmellemskolen, realklassen og gymnasiet, hvorefter eksamensmellemskolen er 4-årig, realklassen 1-årig og gymnasiet 3-årigt. Almenskoleloven gælder i første række for statens gymnasieskoler, men åbnede også mulighed for oprettelse af kommunale og private eksamensmellemskoler. Ved folkeskoleloven af 1937 blev de kommunale eksamensmellemskoler en del af folkeskolen, og samtidig blev det fastsat, at hvis der ved en kommunes skolevæsen findes en eksamensmellemskole, skal der ved kommunens skolevæsen også være en eksamensfri mellemskole. Også den eksamensfri mellemskole er 4-årig, men kommunerne har kun pligt til at oprette 4. klasse i den eksamensfri mellemskole, når der melder sig mindst 10 elever til optagelse i klassen.

Det er på denne baggrund, at det i folkeskolelovens § 1 siges, at folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de mellemskoleklasser, der slutter sig hertil.

Med hensyn til den nærmere opbygning af folkeskolen fastsætter folkeskoleloven forskellige regler for købstæderne og for landkommunerne.

I købstæder kan folkeskolen bestå af en 4-årig grundskole og en 3-årig hovedskole. Denne form er dog nu meget sjælden. Den anden mulighed, loven nævner, er 4-årige grundskoler og 4-årige mellemskoler, således at der enten er eksamensfri mellemskole alene eller både eksamensmellemskole og eksamensfri mellemskole. I København er grundskolen 5-årig, og loven tillader denne form benyttet i kommuner, der har købstadordnet mellemskole. Efterhånden er adskillige — navnlig større — kommuner gået over til denne ordning.

På landet kan folkeskolen ordnes som en købstadskole, men dette forudsætter et ret stort børnetal. Løvrigt er lovens ordning den, at skolen på landet består af et efter børnetallet afpasset antal klasser, og er der børn nok til mindst 4 klasser indenfor de 7 årige, som undervisningspligten omfatter, deles landsbyskolen i en 3-årig forskole og en 4-årig hovedskole. Til den landsbyordnede skole kan der ikke knyttes eksamensklasser, men ved folkeskoleloven af 1937 blev der tilvejebragt hjemmel for at knytte kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen („præliminæreksamen“), til landsbyskolen. Samtidig blev der som en svag parallel til øverste klasse i købstadskolens nye eksamensfri mellemskoleafdeling givet mulighed for oprettelse af en fortsættelsesklasse ved landsbyordnede skoler.

Oprettelsen af eksamensmellemskolen i 1903 var en af konsekvenserne af den politiske, økonomiske og tekniske udvikling i sidste halvdel af det 19. århundrede. Den nye skoleafdeling imødekom stærke beretigede krav om lige adgang til en udvidet almen undervisning og mulighed for fri opstigning fra folkeskolen gennem mellemskole og gymnasium til afsluttende embeds-eksamen. Eksamensmellemskolen blev da også i sig selv en succes, men jo større søgning den fik, des mere viste der sig også uheldige sider. Den store tilgang til eksamensmellemskolen bevirkede nemlig, at der opstod et væsentligt frafald blandt eksamensskolens elever ved den undervisningspligtige alders ophør, dels fordi en del af ele-